

TÖRÖK ISTVÁN
BUDAÖRS VÁROS ALPOLGÁRMESTERE

2040 Budaörs, Szabadság út 134.
telefon: 06/23 447-856
fax: 06/23 447 922
e-mail: alpolgarmester@budaors.hu
www.budaors.hu

ELŐTERJESZTÉSE

A KÖZOKTATÁSI, MŰVELŐDÉSI, IFJÚSÁGI ÉS SPORT BIZOTTSÁG 2013. JÚNIUS 11-I,
A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁSI BIZOTTSÁG 2013. JÚNIUS 11-I
ÜLÉSÉRE

ÉS A KÉPVISELŐ-TESTÜLET 2013. JÚNIUS 19-I ÜLÉSÉRE

XXIII/23-29/2013

Tárgy: Trianon emlékmű

Az előterjesztés tárgyalása a Budaörs Város Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 36/2010. (XI.12.) ÖKT. sz. rendelet (a továbbiakban SZMSZ) 18. § (1) bekezdése alapján nyílt ülésen történik.

Tisztelt Bizottságok!
Tisztelt Képviselő-testület!

Budaörsi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 148/2011. (IV. 21.) ÖKT sz. határozatában elvi állásfoglalást hozott 2013. június 4. napjáig történő megvalósítással, Trianoni emlékmű állításáról. Helyszín a Templom tér, a régi Posta épületével szemben levő területe, melyen az alapkö letétele már megtörtént. Képviselő-testület 124/2012.(IV.25.) ÖKT. sz. határozatával döntött, hogy Trianoni emlékmű képzőművészeti alkotásra nyílt országos pályázatot írjon ki az Önkormányzat.

A Képviselő-testület 316/2012.(VIII.15.) ÖKT sz. döntésével úgy döntött, hogy a pályázat megvalósítására bruttó 5 MFt-ot biztosít a 2013-as évi költségvetésben. A 2012. november 19-i 12:00-ig meghirdetett beadási határidőig leadott pályaművek – a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. - a Lektorátus jogutódja későbbiekben MAnk által elvégzett– értékelése után Budaörs Város Önkormányzat Képviselő-testülete 39/2013.(II.27.) ÖKT sz. határozatával Trianon emlékhely tárgyban az alábbiak szerint döntött:

- a Trianon emlékhelyre kiírt pályázatot eredménytelennek nyilvánítja.
- Képviselő-testület felkéri
  - a Régioart Dél-Buda Környéki Regionális Művészeti Egyesület és
  - a Budaörsi Művészek Egyesületet (BUM) által delegált személyt
  - a jelenlegi pályázat szerinti 29. pályamű alkotóját
  - a Templom-téri Mindszenty szobor alkotóját
  - és azokat a képzőművészeket, akiknek köztéri szobor alkotása van Budaörsön,

hogy a képviselő-testület ülésén elhangzottak (jegyzőkönyv) ismeretében 30 napon belül adjanak be méretarányos emlékmű tervet tartalmazó pályázatot.

2013. április 30-i beadási határidővel 9 alkotótól összesen 12 darab pályamű érkezett be a Polgármesteri Hivatalba. 2013. május 27-én kelt az 1991. évi XX. törvény 109.§. (1.) és (2) bekezdései alapján készült szakvéleményében a MAnk Szakértő Bizottsága Monori Sebestyén 6. számú és Tóth Dávid 11. számú pályaművét javasolja megvalósításra. Jelen előterjesztésben arra teszek javaslatot, hogy a tisztelt Képviselő-testület Tóth Dávid alkotó két benyújtott pályaműve közül válasszon, a 11. számú és a 10. számú pályaművek tekintetében.

A pályaművek mindegyike megtalálható a képviselői rendszeren.

Mellékletek:

- MAnk szakvéleménye
- A pályaművek a képviselői rendszeren megtekinthetők

HATÁROZATI JAVASLATOK:

Bizottság részére

1.

A Bizottság egyetért a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság szakvéleményében foglaltakkal és az alábbiak szerint javasolja a Képviselő-testületnek, hogy a 11. számú pályamű valósuljon meg.

vagy

A Bizottság nem ért egyet a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság szakvéleményében foglaltakkal és javasolja a Képviselő-testületnek, hogy a 10. számú pályamű valósuljon meg.

2. A Bizottság javasolja a Képviselő-testületnek, hogy hatalmazza fel a Polgármestert a megvalósításra kiválasztott pályamű alkotójával való szerződéskötésre.

Képviselő-testület részére:

1. A Képviselő-testület egyetért a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság szakvéleményében foglaltakkal és úgy dönt, hogy a Templom téren a 11. számú pályamű valósuljon meg.

vagy

A Képviselő-testület nem ért egyet a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság szakvéleményében foglaltakkal és úgy dönt, hogy a Templom téren a 10. számú pályamű valósuljon meg.

2. A Képviselő-testületnek felhatalmazza a Polgármestert, hogy a megvalósításra kiválasztott pályamű alkotójával szerződést kössön.

A határozathozatal az SZMSZ 37. § (1) bekezdése alapján egyszerű többséggel, valamint az SZMSZ 38. § (1) bekezdése alapján nyílt szavazással történik.

Felelős: Polgármester
Határidő: folyamatos
Végrehajtást végzi: Műszaki Ügyosztály, Főépítési Iroda
Budaörs, 2013. június 5.

Török István
alpolgármester

Az előterjesztést készítette:

dr. Mizser Csilla, Kabinet Iroda

Látta:

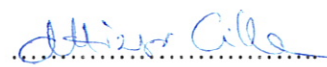
Pénzügyi Iroda:

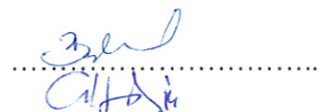
Csík Edina főépítész:

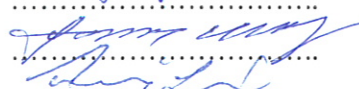
Lőrincz Mihály Műszaki Ügyosztályvezető:

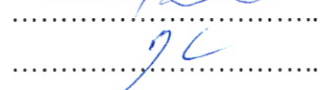
Törvényességi felügyelet:

dr. Bocsi István jegyző:

Ügyiratszám: Sz/25/2013.

Az 1991. évi XX. törvény 109. §. (1., 2.) bekezdése alapján készült

SZAKVÉLEMÉNY

A Budaörs Város Önkormányzata által kiírt nyílt, anonim pályázatot Trianoni emlékmű/emlékhely létrehozására – a szakértői vélemény ellenére – eredménytelennek nyilvánította, így az önkormányzat újra kiírta a pályázatot meghívásos formában. A pályázat kiírójának célja továbbra is az, hogy az emlékmű állításával emlékeztessen a trianoni békediktátum okozta nemzeti tragédiára, illetve hogy méltó helyszínt teremtsen az emlékezést szolgáló ünnepségek számára.

A pályázati feltételek szerint a pályázati anyagnak tartalmaznia kellett: részletes műleírást, költségvetést és ütemtervet, a mű 1:5 léptékű modelljét, a hiteles helyszínrajz alapján készített alaprajzi tervet, vázlatterveket a mű környezetbe illesztéséről, illetve a tervezett műalkotás alapozásának a tervét. Hiánypótlásra nem volt lehetőség.

A mű kiíró által megszabott maximális keretösszege: bruttó 5 millió forint.

A kiíró 12 pályamunkát fogadott be a pályázatra.

2013. május 8-án Budaörs Város Önkormányzata felkérésére és költségvállalásával a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. szakértői bizottsága a beérkezett pályázatokat az alábbiak szerint értékelte:

A szakértők elmondták, hogy sajnálattal vették tudomásul, hogy az előző pályázatot – a szakmai javaslatot figyelmen kívül hagyva – eredménytelennek nyilvánította a pályázat kiírója. A szakértői bírálat szerint ugyanis színvonalas és szakmai szempontból eredményes volt az előző forduló is.

A MANK – a szakértői bizottság véleménye alapján – jelen pályázati anyag áttekintését és értékelését követően **Monori Sebestyén (6. számú) és Tóth Dávid (11. számú) pályaművét javasolja megvalósításra**, amelyek alapkoncepciója, programja és esztétikai megközelítése magas színvonalú; a leendő műre vonatkozó, a pályázati kiírásban is megfogalmazott tartalmi és formai követelményeknek egyaránt megfelelnek.

6. számú pályamű, alkotó: Monori Sebestyén

A 200 x 80 x 50 cm nagyságú, egyéni karakterjegyeket nélkülöző, bálványyszerű emberi alak három – bordó, fehér és zöld színű – gránittömbből áll, amelyek átlósan, rozsdamentes acéltüskékkel és ragasztással illeszkednek egymáshoz, és a posztamenshez. A figura és a 20 cm magas, 120 cm átmérőjű, szabályos kör alakú talapzat egy 5 cm széles vágás mentén, egymástól elcsúsztatva hasad ketté. A szakadás által keletkezett belső síkok durván vágott és tört felszíne éles fakturális kontrasztot képez az alak és posztamense finoman csiszolt, polírozott külső felületeivel. A mészköből készült, korong alakú talapzat egy a talajszinttől 10 cm magasságban kiemelt, 90 cm átmérőjű vasbeton alapon helyezkedik el. A posztamentum íves oldalsíkján a következő 15 cm magas, vésett felirat olvasható: „TRIANON – 1920”.

20130528-1044-029777-1-00

Az igényesen megfogalmazott koncepció erénye, hogy a közhelyektől és a natúrától elemelve, újszerű, esztétikus élményt nyújtó plasztikával utal a békediktátum okozta nemzeti tragédiára. A modern szobrászati igényeket kielégítő tervből és a magas színvonalú, jól kidolgozott makettből látható, hogy az elszakadás és összetartozás ellentétére épülő, mégis harmonikus egész alkotó emlékmű a köztéri szobrászat lényegének eleget téve első látásra felkelti a figyelmet. A letisztult, geometrikus formanyelvvet képviselő, homogén alsó rész kialakítása kontrasztot képez a felső szegmenssel, amelynek belső, zúzott felülete tovább gazdagíthatja a plasztikát (a maketten ez még nem látható). Átgondolt méretek és tömeghatás jellemzik az alkotást, szépen kitalált arányok tapasztalhatóak a figura koloritjában. Érdekes tekintetbe venni, hogy a kivitelezés során az emberi alak színei valószínűleg nem lesznek olyan élénkek, az alkotó csak a trikolorra asszociáló színekombinációt fog tudni előállítani. A kissé tompább tónusok feltehetően némileg árnyalják majd az alkotó jelenlegi elképzeléseit.

A szakértők javasolják, hogy az alkotó a figura két felének tömegét jobban csúsztassa el egymástól, melynek köszönhetően még izgalmasabb nézetek keletkezhetnek a plasztikán. Ez fokozható, érzékletesebbé tehető még azzal is, ha az egyik fél keskenyebb, karcsúbb kidolgozást kap ügyelve ugyanakkor arra is, hogy a finom különbségtétel ne törje meg az egységet, az egész által képviselt harmóniát. Összességében elmondható, hogy a benyújtott pályázat konkrétan a kiírásban megjelölt feltételekre kitalált, a megjelölt helyre komponált terv, amelyet a szakértők megvalósításra javasolnak.

11. számú pályamű („Szétrepesztett ország”), alkotó: Tóth Dávid

Tektonikai elemekből épülő, sziklatömböt idéző oszloptömb, melynek tetején Magyarország egykori és jelenlegi határát jelző törésvonalak mentén rajzolódik ki a két terület sziluettje. A 230 x 80 x 60 cm nagyságú, süttői mészkőből készült monumentum egymástól elnyíló darabjait egy bronzból – a tervezett emlékműre kötött valóságos szalagról vett minta alapján – öntött szalag fogja össze. Az emlékmű fő nézete a kiírás által megjelölt térrészt átszelő járda felé mutat, a plasztika ezen oldalára kerül véséssel a „*TRIANON 1920*” felirat. A szobor a tér közepén, annak irányával megegyezően helyezkedik el, amelyhez – a plasztikát is körbekerítve – a meglévő burkolattal megegyező vagy bazalt kockakőből épített, rövid út vezet.

A köztéri szoborpályázatokon többször előfordult már hasonló ötlet, a harmonikus arányokkal nyíló, felfelé törő, kőből alakított forma azonban egy kiérlelt megoldást képvisel, szépen érzékelteti Magyarország és az elszakított részek összetartozását. A lentől indulva rusztikusabban kezelt faktúra felfelé egyre finomabb, cizelláltabb kidolgozást kap. A hasábok ritmusából összeálló, jelként megjelenő plasztika környezetbe integrálása jól komponált, tömeghatásával, plasztikai megjelenítésével megtölti a teret. Az egymástól elnyíló elemek összefogását szolgáló, bronzból készült szalag realista, dísz tárgy-jellegű megoldás, amely nem illik a plasztika formanyelvéhez. Elhelyezése az emlékmű szempontjából tartalmilag és formailag egyaránt indokolatlan.

A szakértők javasolják a szalag elhagyását, mivel a szakadás történelmi tény, amely nem fogható össze. Az egyes elemek szétágaznak ugyan jelképezve az elszakított részeket, mégis ugyanabból a tömbből nőnek ki, csupán a „történetük” vált el. A plasztikában megjelenő „sorsrepedések”, maguk a felfelé törő formák tartják egyben az emlékművet. A pályamű átgondoltan kapcsolódik a kiírás által megfogalmazott követelményekhez, tisztán plasztikai eszközökkel, formarendszerbe illesztve fejezi ki mondanivalóját, így a szakértők megvalósításra javasolják.

A megvalósításra nem javasolt pályázatokat a szakértői bizottság az alábbiak szerint értékelte:

1-2. számú pályamű, alkotó: Matúz András

2500 x 740 x 740 cm nagyságú, travertin kőből készült oszlop, amelyen egy 1200 x 1200 x 600 cm méretű, szintén kőből formázott kereszt helyezkedik el. A kereszt elülső és hátsó oldalába süllyesztve Nagy-Magyarország térképének vésett körvonalai rajzolódnak ki. Az oszlop elülső oldalán a kivéssett mélyedésbe az egykori ország térképét formázó, bronzból öntött dombormű kerül, amelyből Szűz Mária arcképe bontakozik ki. Alatta szintén bronzból alakított felirat olvasható: „A MAGYAR PIÉTA” és „1038”. A pályázatban olvasható koncepció szerint az ábrázolás azt a történelmi momentumot igyekszik felidézni, mikor Szent István halála előtt Szűz Mária oltalmába ajánlotta Magyarországot. Az oszlop tetején lévő kereszt hátsó oldalán, a békediktátum előtti ország területét kijelölő, vésett mélyedésbe a mai Magyarország területének bronzból formázott, kicsinyített mása kerül a következő felirattal: „TRIANON” és „1920”.

Az elnagyolt kidolgozású, szobrászati jel tárgyszerű, geometrikus megfogalmazása kevés plasztikai értékkel bír, s nem fejezi ki az emlékállítás szándékát. Az emlékmű tervében különböző típusú művészi kifejezési módok keverednek, amelyek nem állnak össze harmonikus egységgé. A kereszt túl magasra helyezett, kisméretű, inkább iparművészeti jellegű díszítményének kidolgozása ellentétes a plasztikai jel visszafogott karakterével, amire rá van illesztve. A földrajzi befoglaló forma, amely kendő asszociációját idézné, illetve a portré, ami egy organikus emberi testrészt ábrázol, két eltérő kifejezési forma, köztük furcsa disszonancia érzékelhető. Ráadásul a kőbe vájt, Nagy-Magyarország térképének ábrázolásába szintén sematikus kontúrú, bronz domborművet helyezve zavaró üres felületek, hézagok keletkeznek a két alakzat között. Nem szerencsés asszociációkat kelt, hogy a pályamű fő nézetén csak Nagy-Magyarország jelenik meg, míg a mai országot megidéző dombormű hátul, a bokrokra nézve nem érvényesül. A beadott makett formai kidolgozása kezdetleges. A pályázatban megfogalmazott koncepció és az ehhez társított bronz domborművek mérete közötti emlékműhöz nem alkalmas. A beadott makettből és az emlékmű műleírásában megadott méreteiből jól látható, hogy a plasztika tervezett léptéke, magassága túl nagy a kiírásban megjelölt, kisméretű, intim térhez képest.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

3. számú pályamű („Hiszek Magyarország feltámadásában”), alkotó: Seregi József

Az alkotás egy központi tengelyre szervezett, három egymástól enyhén elemelt rétegből felépülő, horizontális jellegű kompozíció, melynek alsó, korong alakú, mészke posztamensén Papp-Váry Elemérné Sziklay Szeréna *Magyar Hiszekegy* című fohásza olvasható: „Hiszek egy Istenben, hiszek egy Hazában; Hiszek Magyarország feltámadásában!”. A világos színű posztamensen Nagy-Magyarország egykori területét megjelenítő, térképet formázó elem helyezkedik el, amely fekete színű gránitból készül. Ezen terül el a mészkeből készült, ismét világos térképelem, amely az ország mai határait jelöli. A különböző rétegeken a magyar trikolor színeit megjelenítő, intarziás díszítőelemek találhatók.

A pályamű koncepciójának invenciózus alapgondolata a kompozíció vízszintesre helyezése és a színben erős kontrasztot képező rétegek finom elemelése egymástól. A kompozíció egészét tekintve azonban kissé monoton, eseménytelen, környezetétől idegen forma. A kétdimenziós térből alig kilépő,

rétegelve térbe emelt, s ezáltal erősen síkban tartott rajzolat plasztikai értékkel kevésbé bír, térképészeti jel, amely nem válik emlékművé. Az alkotás nem érvényesül valódi térszervező plasztikai elemként. Köztéren elhelyezve veszélyes lehet, ráülhetnek és könnyen rongálható. A benyújtott pályázati anyagban nincsenek a plasztikára vonatkozó pontos méretek feltüntetve.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

4. számú pályamű („Vekni”), alkotó: Menasági Péter

Világos mészkőből faragott, 70 x 180 x 125 cm nagyságú kenyérforma, melynek felületén három elválasztás jelenik meg a sütés során szétnyíló bevágásokat idéző mélyedések között. A bronzból vagy corten acél szegekből kirajzolódó, kissé szabálytalan, szaggatott vonalak az elcsatolt területek határait, illetve azok leválasztására utalnak. A kenyérforma felszínén hosszirányban egy 9 cm széles, kövekből a plasztika tömegébe applikált, nemzeti színű szalag jelenik meg. A mű mintegy 40 cm-re a talajszint felett, 4 db, egyenként 6 cm átmérőjű rozsdamentes acélrúdon helyezkedik el. Az emlékművet egy 220 x 165 cm nagyságú, gyöngykavicszal vagy bazaltzúzalékkal borított aljzat öleli körbe. A plasztikát határoló, szegélykövel kirakott kavicságy körül 1 m széles járófelület húzódik, amely által az alkotás egyrészt körbejárható, másrészt a járófelület hozzákapcsolja azt a már meglévő járdához.

Az átgondolt, igényesen megfogalmazott koncepció rendkívül értékes gondolatokat tartalmaz, melyek azonban köztéri plasztikaként megvalósulva nem fejezik ki az alkotó eredeti szándékát. A békediktátum okozta nemzeti elszakadás és az összetartozás, összefogás pozitív eszméjének kettős üzenete nem olvasható ki egyértelműen az alkotásból. A tökéletes formájú kenyér az öröm ünnepe, az aratásra és a termékenységre utaló asszociációkat kelt, amelyek a trianoni tragédiával szellemiségében összeegyeztethetetlenek, gondolati zavart keltenek. Az igényesen kivitelezett maketthez színvonalas látványterv párosul. A kenyér formájának pusztá felnagyítása azonban önmagában kevésbé képvisel artistikus plasztikai értéket.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

5. számú pályamű („Visszanyesett fa”), alkotó: Menasági Péter

Mészkőből faragott, 2,6 m magas, 50-70 cm átmérőjű, és a legszélesebb pontjánál 1 m széles hársfatörzs, melynek négy, eltérő hosszúságban lefűrészelt csonkja méreteiben az elszakított országrészek és népességük arányára, irányában pedig az elcsatolt területek szerinti égtájakra utalnak. Az öreg fa rusztikus felületével ellentétben áll a lemetezett ágak sima felülete, melynek vágási felszínén savmaratással kialakított évgyűrűk jelennek meg. A plasztika posztamense egy mészkőből formázott, 20 x 85 x 8 cm nagyságú, csiszolt felületű kőlap, aminek befelé dőlő oldalain vésett feliratok helyezhetők el (például „Trianon”, „1920” vagy „2013”). A téren már meglévő járdától egy 1 m széles, szegélykövel körberakott és zúzott kővel feltöltött út vezet, amely a szobor talapzata körül körbefut.

Az 1920-as években, Trianon után valóban kevésbé jelent meg a fa szimbóluma, mint a békediktátum okozta tragédia jelképe, ám az utóbbi időben – az alkotó által leírt gondolatokkal ellentétben – ez a fajta szimbolikus utalás szinte közhelyessé vált. A visszametszett fa az emberek képzetében aktívan élő, gyakori szimbólum, amely kevésbé kelti emlékmű hatását, illetve nem utal közvetlenül a trianoni

eseményekre, különösen egy erősen parkosított területen. A koncepcióban megfogalmazott inspiratív elképzeléseket kevésbé tükrözi a megvalósítandó mű, a leírt optimista gondolatok nem fejeződnek ki egy ágaitól megfosztott, csonkított fa megformázásában. A szépen, esztétikusan kivitelezett terv érdekes fakturális megoldásai, az évgyűrűk kidolgozása további felületkezelési lehetőségekre adhatnak alkalmat. Ugyanakkor a kőből naturálisan kivitelezett fatörzs nem lép túl a natúrán, pusztán a felnagyítás okán nem transzformálódik műalkotássá.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

7. számú pályamű. alkotó: Felényi Péter

A 3 m magas, vörösréz lemezből készült, megcsonkított fa függőlegesen élesen elmetszett tömege és összekarcolt felülete fűrészelés nyomait idézik. A fa csonkjából egy faág hajtása és levelei nőnek ki. Az emlékmű fő nézete a plasztika hasított oldala, amelyre gravírozott felirat is kerülhet, míg a fa domborított felülete a kiírásban megjelölt íves téren hátulra, a fák felé néz. Az emlékmű alapjául egy a talajszinttől 50-60 cm magasra emelkedő kőhalom szolgál.

A meglehetősen sematikus, motiválatlan kompozícióban a hegesztésből adódó fakturális érdekesség nem pótolja a plasztika koncepciójának ötlettelenségét. A fatörzsre applikált, naturalisztikusan kidolgozott levelek értelmezhetetlenek, arányrendszerük elhibázott (a fa méretéhez képest a levélzetnek arányosan olyan kicsinek kellene lennie, hogy szinte nem is érvényesülne, ezzel szemben a maketten a fatörzshöz képest aránytalanul nagy méretben jelenik meg). Nem egyértelmű a makett alapján, hogy az alkotó absztrahált formavilágú vagy naturalisztikus formát szeretne. Esetlegesnek tűnik a formaválasztás és a felület kiképzése is. A plasztika környezetbe illesztése és tájolása nem megfelelő, mivel az íves tér emlékművet körbeölelő fái és bokrai között épp a motiváltabb, izgalmasabb felület nem érvényesül. Az élesen félbevágott fa esetleges megoldásnak tűnik, téves asszociációkat kelthet.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

8. számú pályázat, alkotó: Stremeny Géza

A süttői szürke mészkőből készített, 130 x 130 x 85 cm nagyságú, szétterjesztett szárnyú madár a testen és a szárnyain húzódó törésvonalak mentén darabokra törve jelenik meg, amely az alkotó szándéka szerint az ország szétdarabolására utal. A madár alakja egy szintén mészkőből készült, gömbszelet formájú dombon nyugszik. Az egész kompozíció egy 80 cm magas, 500 cm átmérőjű földhányáson helyezkedik el, aminek segítségével a madár feje szemmagasságba kerül. Az ünnepségek, megemlékezések alkalmával a füvesített dombon koszorúk, virágok helyezhetők el. A parkon átvezető gyalogút mellett található egy kőtábla „Trianon 1920. június 20.” felirattal.

A tematikájában a pályázat lehetőségeit jól hasznosító kompozíció egyik legfőbb plasztikai erénye a madáralak hátsó nézeteinek, szárnyának szép megformálása. A bemutatott makett artisztikus áttűnések, finom áttörések lehetőségét ígéri az eredeti plasztikán, amely magas színvonalú szakértést igényel. A darabjaira törő madár, mint az ország szétszakadásának szimbolikus megfelelője azonban gondolati zavart kelt. Nem egyértelmű, hogy egy organikus motívum ábrázolásáról van szó – ebben az esetben a madár széttörése gondolatilag értelmezhetetlen – vagy egy felnagyított, kisplasztikai formáról. Nincs következetesen végiggondolva, hogy a madárforma realista ábrázolást követ vagy

elvonatkozó megfogalmazást nyer. A kompozíció elhelyezésében nem szükséges a plasztikát szemmagasságig emelni, hiszen a madárfigura tagjainak és tollazatának plasztikai kidolgozása enyhén felülnézetből is érvényesül. Indokolatlan tehát a két egymásra helyezett domb alkalmazása.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

9. számú pályázat, alkotó: Babusa János

A 80 x 150 cm nagyságú, zöld patinával ellátott, bronz turulmadár és az alatta lévő 225 x 60 x 75 cm méretű, süttői mészkőből készült, csiszolt felületű obeliszk kettéhasadt. Az oszlop szakadás mentén egymástól eltávolodó tömbjei közt keletkezett hasadékban Magyarország mai területét megjelenítő, stilizált térképelem jelenik meg, melynek mérete 80 x 150 cm, anyaga fényezett, mélyzöld gránit. Az emlékmű alapzataként Nagy-Magyarország egykori területét kirajzoló, bazaltkőből rakott burkolat szolgál.

Az alkotás plasztikailag nincs következetesen végiggondolva, szobrászattól idegen megoldásokat képvisel. A kompozícióban indokolatlannak tűnő motívumok kerülnek egymás mellé, melyeket sem formai, sem tartalmi kapcsolat nem fűz össze szervesen. Az egyes elemek térbe komponálása nem megoldott, elhelyezésük esetlegesnek tűnik. Ötletszerű, elhibázott megoldás az ország térképének mása a szétnyíló kövek közé helyezve. A madárfigura pusztán kettévágása nem kelti az ország szétszakadására és a békediktátum okozta tragédiára utaló asszociációkat.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

10. számú pályázat, alkotó: Tóth Dávid

A süttői mészkőből faragott, 230 x 115 x 25 cm nagyságú, hosszában szétrepedt, és enyhén befelé forduló tömbökből álló kapu a pályázatban leírt koncepció szerint az elszakadás tragédiáját, a szétesett nemzetet szimbolizálja. A kapuforma közepén egy kettős kereszt áttört felülete töri meg a kötömbök zárt síkjait. A plasztika a kiírásban megjelölt kis tér középpontjában helyezkedik el, ahová a meglévő járdától a mostanival megegyező vagy bazalt kockakővel kirakott rövid út vezet.

Artisztikusan előadott, szép arányú terv redukált formavilággal. A kettős kereszt azonban elsősorban vallási szimbólum, amely – ellentétben a pályázatban leírt koncepcióval – ilyen kiemelt, hangsúlyos formában nem idézi a trianoni békediktátum emlékét. A kapu motívuma is távoli asszociációkat kelt. A kereszténységnek nincs nemzeti jellege; általánosabb, nemzeti feletti egység, amely ebben az értelemben szerepeltetve nem jellemzi országunk tragédiáját. A kissé sematikus, jelzésszerű formát plasztikailag jóval izgalmasabbá lehetett volna tenni.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

12. számú pályázat, alkotó: Bíró Lajos

A 300 x 105 x 35 cm nagyságú emlékmű egy kettéhasított mészkőoszlop, melynek közepén egy kb. 50 cm széles, fényezett, fekete gránitlap látható. A gránitlap felületének közepén a szétdarabolt országot ábrázoló, bronzból készült térkép jelenik meg. A 240 cm magas oszloptömeg rusztikus felületű tetején egy 60 cm magas, bronzból készített, stilizált turulmadár helyezkedik el. A plasztika a kiírásban megjelölt téren már elhelyezett alapkö helyére kerülne.

A bemutatott koncepció zavarosnak tűnik, plasztikai kibontása is kiérleletlen. Az egyes elemek egymástól eltérő formanyelvet képviselnek, nem alkotnak harmonikus egységet. Az egykori ötvös- és más iparművészeti tárgyakról származó turul végsőkéig leegyszerűsített, geometrikus formákkal megfogalmazott motívuma stílus- és műfajbeli zavart kelt a plasztika-együttes egészében. A többféle anyagok és színek halmozása indokolatlan.

A MANK – a szakértői vélemény alapján – *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

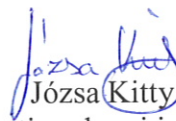
Bemutatandó: elhelyezett, kész mű.

Szakértők voltak: Illés Antal és ifj. Pál Mihály szobrászművészek, Százados László művészettörténész, valamint a MANK részéről Józsa Kitty.

A MANK a bírálati díjat a megbízónak kiszámlázza.

Budapest, 2013. május 27.

Magyar Alkotóművészeti
Közhasznú Nonprofit Kft.
2000 Szentendre, Bogdányi u. 51.

Józsa Kitty
művészeti szakmai igazgató

Kapják:

- Wittinghoff Tamás polgármester
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
- Csík Edina főépítész
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
- Mizser Csilla
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
- Irattár

2040 Budaörs, Szabadság út 134.

2040 Budaörs, Szabadság út 134.

2040 Budaörs, Szabadság út 134.